

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан географічного факультету

_____
Мирослав ЗАЯЧУК

“29” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ПРАВОВІ ОСНОВИ ГЕОГРАФІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

обов'язкова

Освітньо-професійна Регіональний розвиток і просторове планування програма

Спеціальність 106 Географія

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Правові основи географічного менеджменту» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування», спеціальність 106 Географія.

Розробник:

Костащук Володимир Іванович – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Костащук Володимир Іванович – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Погоджено з гарантом ОП _____ Іван КОСТАЩУК

(підпис)

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 12/1 від «28» серпня 2025 року

Завідувач кафедри _____ Іван КОСТАЩУК

(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 року

Голова навчально-методичної ради _____ Наталя АНДРУСЯК

(підпис)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета викладання дисципліни

Сформувані у студентів систематизовані знання і розуміння: 1) географічного менеджменту як важливої складової соціально-економічного розвитку територій; 2) розкрити сутність нормативно-правового регулювання географічного менеджменту та роль органів влади в управлінні територіями; 3) проаналізувати основні аспекти нормативно-правового регулювання використання різних видів природних ресурсів.

Завдання вивчення дисципліни

✓ розкрити студентам зміст курсу “Правові аспекти географічного менеджменту” як окремої дисципліни;

✓ ознайомити студентів з особливостями географічного менеджменту, його основними завданнями в контексті соціально-економічного розвитку окремих територій ;

✓ розкрити структуру органів влади та нормативно-правове забезпечення географічного менеджменту;

✓ навчити студентів розуміння нормативно-правового регулювання використання різних видів природних ресурсів та розвитку територій;

✓ розвинути у студентів уміння давати оцінку нормативно-правовим аспектам географічного менеджменту;

✓ показати значення нормативно-правового регулювання географічного менеджменту для розвитку територій.

Пререквізити: Основи фінансової грамотності; Регіональна економічна і соціальна географія.

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ЗК 10. Навички здійснення безпечної діяльності.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні

види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **фахові компетентності**, як:

ФК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки.

ФК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. Уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів; використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів.

ФК 8. Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.

ФК 11. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах, застосовувати навички методів проектування, моделювання та управління процесами регіонального розвитку та проводити їх оцінку та експертизу.

Програмні результати навчання:

Р01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

Р02. Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.

Р04. Аналізувати географічний потенціал території.

Р06. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук та регіональних досліджень.

Р016. Уміти володіти навичками комплексного географічного аналізу територій.

Р017. Уміти проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.

Р018. Вміти професійно застосовувати географічно-наукові знання і практичні уміння й навички дисциплін фізико- та суспільно-географічно циклу у педагогічній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: сутність понять: географічний менеджмент, право, закон, нормативно-правовий акт; роль географічного менеджменту у розвитку територій; особливості організації влади в Україні та повноваження органів влади в реалізації завдань та функцій географічного менеджменту.

вміти: організовувати співпрацю між органами влади та приватними суб'єктами економічної діяльності, вміти використовувати нормативно-правові акти для організації менеджменту використання різних видів природних ресурсів території

(мінерально-сировинних, земельних, водних, лісових, рекреаційно-туристичних) на засадах сталого розвитку.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: Правові аспекти географічного менеджменту												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	III	6	4	120	2	30	15	-	-	60	15	залік
Заочна	III	6	4	120	2	4	4	-	-	97	15	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчальних елементів	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА СУТНІСТЬ ГЕОГРАФІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ												
НЕ 1.1. Тема 1. Вступ до курсу «Правові аспекти географічного менеджменту»	7	2	-	-	-	5	7	1	-	-	-	6	
НЕ 1.2 Тема 2. Суспільно-географічна сутність географічного менеджменту.	7	2	2	-	-	3	7	-	1	-	-	6	
НЕ 1.3 Тема 3. Діяльність органів державної влади в сфері географічного менеджменту	17	2	-	-	10	5	17	-	-	-	10	7	

HE 1.4 Тема 4. Взаємодія суб'єктів економічної діяльності та органів державної влади - основа географічного менеджменту	7	2	2			3	7	1	-	-	-	6
HE 1.5. Тема.5. Нормативно-правове забезпечення використання мінерально-сировинних ресурсів	7	2	2			3	7	-	1	-	-	6
HE 1.6 Тема 6. Нормативно-правове забезпечення використання земельних та водних ресурсів	7	2	-			5	7	-	-	-	-	7
HE.1.7. Тема 7. Нормативно правове забезпечення використання лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів.	8	2				6	8	-	-	-	-	8
Разом за ЗМ1	60	14	6	-	10	30	60	2	2	-	10	46
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2 МЕНЕДЖМЕНТ ІНСТИТУЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ											
HE 2.1 Тема 1. Інституції місцевого розвитку громад: роль в системі регіонального розвитку, функції	6	2	-	-	-	4	7	1	-	-	-	6
HE 2.2 Тема 2. Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад	6	2	-	-	-	4	7	-	1	-	-	6
HE 2.3 Тема 3 Функціонування інституцій місцевого розвитку громад	8	2	2	-	-	4	7	-	-	-	-	-

НЕ 2.4 Тема 4. Сталість інституцій місцевого економічного розвитку громад	8	2	2	-	-	4	7	1	-	-	-	6
НЕ 2.5 Тема 5. Поняття менеджменту проектів місцевого розвитку	12	2		-	5	5	7	-	-	-	-	7
НЕ 2.6. Тема 6. Вибір ідей проектів регіонального розвитку	6	2				4	7	-	1	-	-	6
НЕ.2.7. Тема 7. Підготовка проектної заявки.	6	2	2			2	7	-	-	-	-	-
НЕ 2.8. Тема 8. Подання, оцінка та впровадження проектів регіонального розвитку	8	2	3			5	11	-	-	-	5	6
Разом за ЗМ 2	60	16	9	-	5	30	60	2	2	-	5	52
Усього годин	120	30	15	-	15	60	120	4	4	-	15	97

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми з основними питаннями
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1	
СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА СУТНІСТЬ ГЕОГРАФІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЙОГО РЕГУЛЮВАННЯ	
1	Тема 1. Вступ до курсу «Правові аспекти географічного менеджменту»
1.1.	Мета, структура і предмет курсу. Значення курсу для географів різного профілю. ..
1.2.	Наукові і практичні завдання курсу „Правові аспекти географічного менеджменту”.
1.3.	Географічний менеджмент в системі наук. Взаємозв'язки предмету з іншими науками.
2.	Тема 2. Суспільно-географічна сутність географічного менеджменту.
2.1.	Географічний менеджмент як соціально-економічна категорія.
2.2.	Функції географічного менеджменту.
2.3.	Технологія географічного менеджменту.
3.	Тема 3. Діяльність органів державної влади в сфері географічного менеджменту.
3.1.	Повноваження Президента України та Верховна Рада України в сфері охорони природи та географічного менеджменту...
3.2.	Кабінет міністрів України та його діяльність в сфері охорони природи та географічного менеджменту.
3.3.	Повноваження місцевих органів влади в сфері охорони природи та географічного менеджменту.
3.4.	Повноваження громадських організацій у галузі охорони навколишнього природного середовища.

4.	Тема 4. Взаємодія суб'єктів економічної діяльності та органів державної влади - основа географічного менеджменту..
4.1.	Необхідність співпраці бізнесу та влади в процесі реалізації заходів географічного менеджменту..
4.2.	Основні види та напрямки співпраці влади та громадськості в сфері географічного менеджменту.
4.3.	Особливості співпраці органів влади та бізнесу в сфері географічного менеджменту.
4.4.	Завдання та функції органів влади та бізнесу в сфері географічного менеджменту.
4.5.	Соціально-економічні функції держави щодо розвитку малого та середнього бізнесу
5.	Тема 5. Нормативно-правове забезпечення використання мінерально-сировинних ресурсів
5.1.	Мінерально-сировинні ресурси та їх роль в розвитку територій.
5.2.	Основні нормативно-правові акти в сфері використання МСР.
5.3.	Повноваження органів влади в сфері використання МСР.
5.4.	Менеджмент використанням та охорони МСР.
6.	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення використання земельних та водних ресурсів
6.1.	Земельні та водні ресурси та їх роль в розвитку територій.
6.2.	Основні нормативно-правові акти в сфері використання земельних та водних ресурсів.
6.3.	Повноваження органів влади в сфері використання земель та водних ресурсів
6.4.	Основи менеджменту земельних та водних ресурсів.
7.	Тема 7. Нормативно правове забезпечення використання лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів.
7.1	Лісові та рекреаційно-туристичні ресурси та їх роль в розвитку територій.
7.2.	Основні нормативно-правові акти в сфері використання лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів.
7.3.	Повноваження органів влади в сфері використання лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів
7.4.	Основи менеджменту лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів.
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2	
МЕНЕДЖМЕНТ ІНСТИТУЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОЕКТІВ МІСЦЕВОГО РОЗВИТКУ	
8.	Тема 8. Інституції місцевого розвитку громад: роль в системі регіонального розвитку, функції
8.1.	Система регіонального розвитку
8.2.	Завдання системи регіонального розвитку
8.3.	Складові системи регіонального розвитку
8.4.	ІМЕР в інституційному ландшафті
8.5.	ІМЕР та їх роль в зростанні добробуту громад
9.	Тема 9. Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад..
9.1.	Можливі організаційно-правові форми діяльності ІМЕР
9.2.	Етапи створення ІМЕР. Юридичні механізми створення
9.3	Ресурси для створення ІМЕР
9.4.	Створення ІМЕР для кількох громад
10.	Тема 10. Функціонування інституцій місцевого розвитку громад
10.1	Стратегічне планування діяльності ІМЕР
10.2.	Внутрішні процеси та принципи управління в ІМЕР

10.3.	Персонал та його компетенції. Партнери ІМЕР
10.4.	Оцінка впливу діяльності ІМЕР
11.	Тема 11. Сталість інституцій місцевого економічного розвитку громад
11.1.	Інституційна сталість ІМЕР
11.2.	Види фінансування діяльності ІМЕР
11.3.	Грантові програми
11.4.	Послуги ІМЕР
11.5.	Бізнес-модель діяльності ІМЕР
11.6.	Бізнес-план діяльності ІМЕР
12.	Тема 12. Поняття менеджменту проектів місцевого розвитку.
12.1.	Загальні поняття проектів місцевого розвитку. Джерела їх фінансування
12.2.	Міжнародна технічна допомога
12.3.	Проектний цикл.
12.4.	МТД в Україні.
13.	Тема 13. Вибір ідей проектів регіонального розвитку.
13.1.	Поняття про ідею проекту та її вибір
13.2.	Етапи вибору ідеї проекту.
13.3.	Оформлення ідеї проекту
14.	Тема 14. Підготовка проектної заявки.
14.1.	Структура заявки та основні вимоги щодо її оформлення.
14.2.	Формування мети, проблем і завдань проектної заявки.
14.3.	Основні критерії для формування проектної заявки.
14.4.	Графік заходів. Діаграма Гантта.
14.5.	Моніторинг та оцінка проектної заявки. Управління ризиками
15.	Тема 15. Подання, оцінка та впровадження проектів регіонального розвитку
5.1.	Подання та оцінювання проектної заявки.
15.2.	Етапи подання проектної заявки.
15.3.	Впровадження проекту.

Тематика практичних занять з переліком питань

№	Назва теми (завдання)
1	Тема. Географічний менеджмент як суспільно-географічна категорія.
1.1.	Роль географічного менеджменту в розвитку територій.
1.2.	Оцінка географічних чинників розвитку територій.
1.3.	Розкрити вплив демографічних чинників і процесів на прийняття управлінських рішень в регіоні (Відповідно до варіанту)
2	Тема: Повноваження органів влади в реалізації географічного менеджменту територій.
2.1.	Проаналізувати основні положення Конституції України та їх використання в сфері географічного менеджменту.
2.2.	Розкрити основні положення «Кодексу законів України про працю» та особливості їх використання в менеджменті.
2.3.	Підготувати управлінське розпорядження по групі для виконання завдання.

3	Тема: Нормативно-правове забезпечення використання мінерально-сировинних ресурсів.
3.1.	Проаналізувати основні положення Кодексу України про надра, та обґрунтувати особливості їх використання при прийнятті управлінських рішень..
3.2.	Набути практичних навичок використання нормативно-правових актів для менеджменту процесами використання МСР регіонів України.
4	Тема: Планування розвитку інституцій місцевого розвитку
4.1.	Дослідити сильні сторони розвитку регіону.
4.2.	Проаналізувати слабкі сторони розвитку регіону.
4.3	Виявити можливості розвитку регіону.
4.4.	Оцінити загрози розвитку регіону.
5	Тема: Розробка статуту інституцій місцевого розвитку.
5.1.	Розробка загальних положень
5.2.	Обґрунтування мети і завдань ІМЕР
5.3.	Обґрунтувати права засновників ІМЕР
5.4.	Розкрити особливості формування майна та фінансових ресурсів ІМЕР
5.5.	Сформуувати органи управління ІМЕР
6.	Тема: Розробка бізнес-плану розвитку інституцій місцевого розвитку.
6.1.	Паспорт ІМЕР
6.2.	Внутрішні чинники розвитку ІМЕР
6.3.	Зовнішні чинники розвитку ІМЕР
6.4.	Стратегічний план розвитку ІМЕР
6.5.	Операційний, календарний та організаційний план розвитку ІМЕР
6.6.	Фінансовий план розвитку ІМЕР
7	Тема: Підготовка та впровадження проекту місцевого розвитку
7.1.	Опис проблеми, на розв'язання якої спрямовано проект
7.2.	Мета та завдання проекту .
7.3	Опис діяльності у рамках проекту .
7.4	План-графік реалізації заходів проекту
7.5	Очікувані результати проекту
7.6	Інновації проекту
7.7	Бюджет проекту

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	К-сть год.
1	Тема 1. Географічний менеджмент як суспільно-географічна категорія.	Основні поняття та категорії курсу «Правові аспекти географічного менеджменту». <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
2	Тема 2. Суспільно-	Роль географічного менеджменту в розвитку	4

	географічна сутність географічного менеджменту.	суспільства. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i> Основні завдання географічного менеджменту в Україні. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	
3	Тема 3. Діяльність органів державної влади в сфері географічного менеджменту.	Система органів державної влади в Україні. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
4	Тема 4. Взаємодія суб'єктів економічної діяльності та органів державної влади - основа географічного менеджменту..	Взаємодія приватних суб'єктів економічної діяльності з органами влади як різновид географічного менеджменту. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
5	Тема 5. Нормативно-правове забезпечення використання мінерально-сировинних ресурсів.	Державний контроль за процесами використання мінерально-сировинних ресурсів. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
6	Тема 6. Нормативно-правове забезпечення використання земельних та водних ресурсів	Державний контроль за процесами використання земельних та водних ресурсів. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
7	Тема 7. Нормативно-правове забезпечення використання лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів.	Державний контроль за процесами використання лісових та рекреаційно-туристичних ресурсів. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
8	Тема 8. Інституції місцевого розвитку громад: роль в системі регіонального розвитку, функції.	Інституції місцевого розвитку, роль та функції в розвитку громад. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	6
9	Тема 9. Створення інституцій місцевого економічного розвитку громад.	Особливості створення інституцій місцевого розвитку та їх види. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
10.	Тема 10. Функціонування інституцій місцевого розвитку громад	Вплив інституцій місцевого розвитку на соціально-економічний розвиток територіальних громад. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
11	Тема 11. Сталість інституцій місцевого економічного розвитку	Роль інституцій місцевого розвитку в реалізації проєктів місцевого розвитку. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4

	громад		
12	Тема 12. Поняття менеджменту проектів місцевого розвитку.	Грантові програми та їх роль в реалізації проектів соціально-економічного розвитку територіальних громад <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
13	Тема 13. Вибір ідей проектів регіонального розвитку.	Донорська підтримка проектів регіонального розвитку та її роль в соціально-економічному розвитку територіальних громад.. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
14	Тема 14 . Підготовка проектної заявки.	Проектний менеджмент – основа соціально-економічного розвитку територіальних громад. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4
15.	Тема 15. Подання, оцінка та впровадження проектів регіонального розвитку	Види проектів регіонального розвитку. <i>Форма контролю – конспект, тестування</i>	4

Індивідуальні завдання, передбачені робочим навчальним планом.

№	Завдання до тем	Кількість балів
1	Суспільно-географічна сутність географічного менеджменту / 10 балів / усна доповідь	10
2	Роль географічного менеджменту в суспільному розвитку України. / 10 балів / усна доповідь	10
3	Функції географічного менеджменту в Україні на сучасному етапі суспільного розвитку. / 10 балів / усна доповідь	10
4	Актуальні проблеми географічного менеджменту в Україні. / 10 балів / усна доповідь	10
5	Завдання географічного менеджменту в Україні в контексті вирішення актуальних проблем її розвитку. / 10 балів / усна доповідь	10
6	Основні завдання нормативно-правового регулювання географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
7	Конституція України - основа географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
8	Особливості організації органів влади в Україні та їх вплив на географічний менеджмент. / 10 балів / усна доповідь	10
9	Діяльність Верховної Ради України в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
10	Діяльність Президента України в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
11	Діяльність Кабінету міністрів України в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
12	Повноваження обласних органів влади в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
13	Повноваження районних органів влади в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
14	Повноваження територіальних громад в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	10
15	Необхідність взаємодії суб'єктів економічної діяльності та органів	10

	державної влади в сфері географічного менеджменту. / 10 балів / усна доповідь	
16	Особливості нормативно-правового регулювання використання паливних мінеральних ресурсів в Україні. / 10 балів / усна доповідь	10
17	Особливості нормативно-правового регулювання використання паливних мінеральних ресурсів в країнах Європи. / 10 балів / усна доповідь	10
18	Особливості нормативно-правового регулювання використання паливних мінеральних ресурсів в США та Канаді. / 10 балів / усна доповідь	10
19	Особливості нормативно-правового регулювання використання сільськогосподарських земель в Україні. / 10 балів / усна доповідь	10
20	Інституції місцевого розвитку, роль та функції в розвитку громад. / 10 балів / усна доповідь	10
21	Особливості створення інституцій місцевого розвитку та їх види. / 10 балів / усна доповідь	10
22	Нормативно-правове регулювання створення та регулювання діяльності інституцій місцевого розвитку. / 10 балів / усна доповідь.	10
23	Вплив інституцій місцевого розвитку на соціально-економічний розвиток територіальних громад. / 10 балів / усна доповідь	10
24	Роль інституцій місцевого розвитку в реалізації проектів місцевого розвитку. / 10 балів / усна доповідь	10
25	Фінансове забезпечення діяльності інституцій місцевого розвитку. / 10 балів / усна доповідь.	10
26	Грантові програми та їх роль в реалізації проектів соціально-економічного розвитку територіальних громад / 10 балів / усна доповідь	10
27	Донорська підтримка проектів регіонального розвитку та її роль в соціально-економічному розвитку територіальних громад. / 10 балів / усна доповідь	10
28	Проектний менеджмент – основа соціально-економічного розвитку територіальних громад. / 10 балів / усна доповідь	10
29	Види проектів регіонального розвитку. / 10 балів / усна доповідь	10
30	Етапи розробки проектів регіонального розвитку. / 10 балів / усна доповідь.	10

Студент, за час вивчення курсу, **може** виконати **одне** ІНДЗ. Даний вид навчально-наукової роботи оформляється у вигляді реферативної доповіді яка має розкривати тему дослідження та бути оформлена відповідно до вимог.

Методи та освітні технології навчання.

При викладанні використовуються наступні освітні технології: Технологія ситуаційного навчання; Технології навчання у співробітництві; Інформаційні технології.

Під час вивчення дисципліни використовуються наступні методи навчання: словесні методи - розповідь-пояснення, бесіда, лекція; наочні методи - ілюстрація, демонстрація; практичні методи: практичні роботи, твори, реферати здобувачів освіти; проблемної ситуації; репродуктивні методи; творчі, проблемно-пошукові методи.

Система контролю та оцінювання

Контроль та оцінювання навчальних досягнень студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни

Види та форми контролю. Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, творча робота, лабораторна робота) відповідь студента. Формою підсумкового контролю є залік.

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Засоби оцінювання. Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: контрольні модульні роботи з використанням стандартизованих тестів та вправ на логічне мислення; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); розрахункові, графічні, розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при виконанні практичних робіт з дисципліни ”

<i>Кількість балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
4	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє методикою виконання практичної роботи. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів. Наводить приклади та може обґрунтувати сутність отриманих результатів та їх вплив на стратегічне планування розвитку регіону. Доповнює та уточнює відповіді інших студентів
3	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при виконанні практичної роботи. Володіє в загальних рисах методикою виконання практичної роботи, однак допускає окремі помилки і неточності. За допомогою викладача або ж інших студентів може обґрунтувати сутність отриманих результатів та їх вплив на розвиток стратегічного планування.
2	Практична робота виконана але студент недостатньо володіє термінологією та методологією виконання практичної роботи. При розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Не може самостійно розкрити сутність отриманих результатів та їх вплив на стратегічне планування.
1	Студент виконав практичну роботу але не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в сутності отриманих результатів.

Індивідуальна траєкторія здобувача вищої освіти у процесі вивченні навчальної дисципліни – участь у неформальній/інформальній освіті

Якщо здобувач освіти отримав знання окрім формальної освіти у неформальній/інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно положення «Про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» та рішення кафедри (на основі аргументування викладача, що тематика семінарів, вебінарів, воркшопів, тренінгів, у яких взяв участь студент підтверджується сертифікатом, програмою, а також відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі або змістовому модулю тощо).

Критерії оцінювання результатів навчання (з навчальної дисципліни) на підсумковому контролі

. Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку чи екзамену).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30; 2 модуль – 30 балів.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання іспиту.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за модулями (до 60 балів) та модуля-контролю (екзамену чи заліку) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою чи бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи – ІНДЗ (фіксовані виступи, реферати, статті, участь в олімпіадах, наукових конференціях тощо), може отримати додатково 20 балів, які також підсумовуються до підсумкової оцінки.

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів при складанні іспиту з дисципліни ”

<i>I-II питання (по 15 балів)</i>	<i>III питання 10 балів</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
13-15	9-10	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Знає наукові здобутки вчених України та світу. Самостійно розкриває основні терміни та поняття, їх зміст, функції при дослідженні окремих аспектів стратегічного просторового планування. Володіє основними методами та вміє їх використовувати з метою вивчення актуальних проблем стратегічного планування.
10-12	7-8	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при вивченні дисципліни, розкриває їх суть, значення, але в межах навчальних посібників. Студент допускає окремі помилки і неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною.
7-9	5-6	Знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекту чи викладача. Недостатньо володіє термінологією. Студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Допускає значні помилки. Володіє мінімальними знаннями.
4-6	3-4	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не

		орієнтується в предметі. Може перерахувати основні терміни і поняття курсу.
1-3	1-2	Студент не орієнтується в предметі, допускає грубі помилки та не може в повній мірі розкрити сутність основних термінів та понять.

Критеріями підсумкового оцінювання з дисципліни

<i>Оцінювання в системі ECTS</i>	<i>Оцінка за національною шкалою</i>	<i>Рейтингова оцінка з дисципліни</i>	<i>Критерії оцінювання</i>
А	«Відмінно»	90-100	Ставиться у випадку, коли студент вільно володіє програмним матеріалом курсу в повному обсязі. Ґрунтовно складає визначення та сутність основних понять, термінів з курсу. Залучає до відповіді власний досвід, що набутий у процесі науково-дослідницької діяльності. Знає наукові здобутки вчених України та світу. Виконав і успішно здав всі практичні роботи.
В	«Добре	80-89	Студент самостійно трансформує визначення основних понять, термінів, які використовуються при вивченні дисципліни, розкриває їх суть, значення, але в межах навчальних посібників. Володіє методикою та розкриває основні принципи стратегічного планування. Оцінка „добре” відрізняється від оцінки “відмінно” тим, що студент допускає окремі помилки і неточності, які не впливають на загальний характер відповіді. Програмний матеріал знає добре, відповідь є послідовною. Студентом здані всі практичні роботи.
С	«Добре	70-89	Відрізняється від „В” тим, що студент допускає більше неточностей у відповіді, потребує додаткових питань для уточнення тих чи інших питань. Здано не менше 75 % від всіх практичних робіт.
Д	«Задовільно	60-69	Знання студента завчені з підручника чи навчального посібника, висвітлює їх за допомогою конспекту чи викладача. Недостатньо володіє термінологією та методами планування. Студент відповідає на поставлене запитання не повністю, при розкритті спеціальних питань, термінів не може конкретизувати відповідь наведенням прикладів. Допускає значні помилки. Володіє мінімальними знаннями. Виконав більшу частину практичних робіт.
Е	«Задовільно	50-59	Відрізняється від оцінки „ D” тим що студент допускає більш суттєві помилки під час відповіді. На більшу частину питань відповідає завченими з підручника фразами, потребує

			уточнених питань. Виконав не менше ½ практичних робіт
FX	„Незадовільно”	35-49	Студент не володіє матеріалом, не розуміє теоретичних і практичних питань, допускає грубі помилки, не орієнтується в предметі, виконав менше 50% практичних робіт, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.
F		1-34	Студент не орієнтується в предметі, не виконав жодної практичної роботи, потребує подальшої роботи над засвоєнням основних положень предмету.

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота)														Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів	
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2								40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
4	4	4	4	4	5	5	3	3	4	4	4	4	4	4		

Відповідно до вимог Болонської угоди проводиться місцева (національна) шкала визначення оцінок і шкала ECTS. Для їх порівняння використовується така таблиця:

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінювання в системі ECTS	Оцінка за національною шкалою	Залік за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі.

Перелік питань для самоконтролю й контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни.

1. Розкрийте мету і структуру курсу «Правові аспекти географічного менеджменту».
2. Обґрунтуйте значення курсу «Правові аспекти географічного менеджменту». для підготовки географів .
3. Охарактеризуйте наукові і практичні завдання курсу „Правові аспекти географічного менеджменту”.
4. Проаналізуйте Географічний менеджмент в системі наук.

5. Розкрийте взаємозв'язки предмету з іншими науками.
6. Розкрийте соціально-економічну сутність термінів: менеджмент, географічний менеджмент.
7. Охарактеризуйте юридична сутність понять, конституція, закон, указ, постанова, розпорядження.
8. Охарактеризуйте географічний менеджмент як соціально-економічну категорію.
9. Проаналізуйте роль географічного менеджменту в соціально-економічному розвитку територій.
10. Розкрийте функції географічного менеджменту та особливості їх реалізації для соціально-економічного розвитку територій.
11. Доведіть необхідність географічного менеджменту в контексті підвищення ефективності соціально-економічного розвитку територій.
12. Розкрийте положення Конституції України та їх роль в реалізації заходів географічного менеджменту.
13. Проаналізуйте основні Закони України та їх вплив на географічний менеджмент.
14. Охарактеризуйте нормативно-правову систему регулювання географічного менеджменту в Україні.
15. Розкрийте нормативно-правова сутність конституції та її роль в формуванні нормативно-правової бази географічного менеджменту.
16. Охарактеризуйте повноваження Верховної ради України в сфері географічного менеджменту.
17. Розкрийте діяльність ВР України в сфері формування та зміни нормативно-правової бази географічного менеджменту.
18. Охарактеризуйте роль Президента України в організації географічного менеджменту.
19. Розкрийте діяльність Кабінету міністрів України в сфері географічного менеджменту.
20. Проаналізуйте повноваження місцевих органів влади в сфері географічного менеджменту.
21. Розкрийте структуру органів влади в Україні та особливості її формування. .
22. Доведіть необхідність співпраці бізнесу та влади в процесі реалізації заходів географічного менеджменту.
23. Розкрийте основні види та напрямки співпраці влади та бізнесу в сфері географічного менеджменту.
24. Проаналізуйте завдання та функції органів влади та бізнесу в сфері географічного менеджменту.
25. Розкрийте особливості взаємодії органів влади та бізнесу у вирішенні актуальних проблем географічного менеджменту.
26. Охарактеризуйте роль мінерально-сировинних ресурсів у розвитку територій.
27. Розкрийте роль паливно-енергетичних ресурсів у розвитку територій та особливості управління процесами їх використання.
28. Розкрийте роль рудних корисних копалин України у розвитку територій та особливості управління процесами їх використання.
29. Розкрийте роль нерудних корисних копалин у розвитку територій та особливості управління процесами їх використання.
30. Проаналізуйте основні нормативно-правові акти України в сфері використання МСР.
31. Розкрийте сутність та основні положення Закону України «Про надра».
32. Розкрийте повноваження органів влади України в сфері використання МСР.
33. Доведіть необхідність контролю та управління процесами використання МСР з боку органів влади.
34. Розкрийте соціально-економічну сутність контролю та його необхідність у географічному менеджменті процесів використання земних надр в Україні.
35. Охарактеризуйте систему та повноваження органів влади в налагодженні державного контролю за використанням земельних ресурсів України.
36. Розкрийте основні положення «Земельного кодексу України».
37. Розкрийте повноваження органів влади України в сфері використання земель.
38. Доведіть необхідність контролю та управління процесами використання земельних ресурсів з боку органів влади.

39. Проаналізуйте роль водних ресурсів в розвитку регіонів України.
40. Проаналізуйте основні нормативно-правові акти в сфері використання водних ресурсів. Водний кодекс України.
41. Розкрийте повноваження органів влади України в сфері використання водних ресурсів.
42. Доведіть необхідність контролю та управління процесами використання водних ресурсів з боку органів влади.
43. Проаналізуйте роль лісових ресурсів в розвитку регіонів України та їх класифікацію.
44. Проаналізуйте основні нормативно-правові акти в сфері використання лісових ресурсів. Лісовий кодекс України
45. Розкрийте повноваження органів влади України в сфері використання лісових ресурсів.
46. Розкрийте роль рекреаційних ресурсів в розвитку територій та особливості їх класифікації.
47. Охарактеризуйте основні нормативно-правові акти в сфері використання рекреаційних ресурсів.
48. Розкрийте повноваження органів влади в сфері використання рекреаційних ресурсів.
49. Проаналізуйте систему інституцій регіонального розвитку.
50. Розкрийте основні складові системи інституцій регіонального розвитку.
51. Проаналізуйте завдання систем регіонального розвитку в Україні.
52. Розкрийте особливості та основні структурні елементи ресурсної бази економічного розвитку регіонів.
53. Проаналізуйте основні структурні елементи інституційного ландшафту регіонального розвитку.
54. Розкрийте роль інституцій місцевого розвитку в підвищенні добробуту громад.
55. Проаналізуйте функції інституцій місцевого розвитку .
56. Проаналізуйте чинники створення інституцій місцевого розвитку.
57. Розкрийте організаційно-правові форми діяльності ІМР.
58. Проаналізуйте основні етапи створення ІМР.
59. Розкрийте юридичні механізми створення ІМР.
60. Охарактеризуйте особливості розробки та структури статуту ІМР.
61. Охарактеризуйте ресурси для створення ІМР.
62. Розкрийте особливості створення ІМР для кількох громад.
63. Проаналізуйте сфери діяльності ІМР.
64. Розкрийте особливості планування діяльності ІМР.
65. Проаналізуйте принципи управління ІМР.
66. Розкрийте особливості формування персоналу в ІМР.
67. Розкрийте особливості підбору партнерів для ІМР.
68. Охарактеризуйте особливості оцінки діяльності ІМР.
69. Розкрийте сутність поняття «Інституційна сталість ІМР».
70. Охарактеризуйте основні види фінансування ІМР.
71. Розкрийте грантові програми як різновид фінансової підтримки ІМР.
72. Охарактеризуйте послуги ІМР як джерело фінансування їх діяльності.
73. Розкрийте соціально-економічну сутність проектів місцевого розвитку.
74. Проаналізуйте джерела фінансування проектів місцевого розвитку.
75. Охарактеризуйте види міжнародної технічної допомоги.
76. Проаналізуйте нормативно-правове забезпечення реалізації проектів розвитку громад.
77. Розкрийте основні напрямки міжнародної технічної допомоги в розвитку громад.
78. Охарактеризуйте особливості вибору найкращої ідеї проекту розвитку громади.
79. Розкрийте особливості створення проектної заявки.
80. Розкрийте особливості визначення та формулювання проблеми проекту місцевого розвитку.
81. Розкрийте особливості формування завдань та заходів проектів місцевого розвитку.
82. розкрийте особливості формування очікуваних результатів та моніторингу проектів регіонального розвитку.
83. Розкрийте особливості менеджменту ризиків регіональних проєктів.

84. Розкрийте особливості формування та управління бюджетом проекту регіонального розвитку.
85. Розкрийте основні етапи подання та оцінювання проектної заявки.
86. Проаналізуйте основні стадії реалізації проектів регіонального розвитку.
87. Розкрийте особливості підтримки проектів регіонального розвитку ЄС.
88. Розкрийте особливості комунікації під час реалізації регіональних проектів розвитку.
89. Розкрийте основні вимоги до формування звітів реалізації регіональних проектів розвитку.
90. Розкрийте основні структурні елементи проектів регіонального розвитку.

Зарахування результатів неформальної освіти

Зарахування результатів неформальної освіти регламентовано наступними документами: «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти у системі формальної освіти) (зі змінами)» <https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiuformalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>

«Порядком визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти» <https://www.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykhshliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf>

Додатково можливо отримати 6 балів.

Рекомендована література

Фахова (основна)

1. Екологічний менеджмент: навч. посіб./ за ред.. В.Ф. Семенова, О.Л. Михайлюк. Київ.: Центр навчальної літ-ри, 2004. 407 с.
2. Екологія і закон: Екологічне законодавство України: У 2-х кн. /Відп. ред. проф. В.І. Андрейцев. К.: Юрінком Інтер, 1997. Кн. 1. 704 с.
3. Збірник законодавчих актів України про охорону навколишнього середовища. В 10-ти Т. Чернівці: Зелена Буковина, 1996-2004 р.р.
4. Кібіч І.В. Менеджмент організації природоохоронної діяльності: Навч. посібник. Чернівці: Рута, 2002. 104 с.
5. Мельник Л.Г. Екологічна економіка. Підручник. Суми: «Університетська книга», 2003. 346 с.
6. Менеджмент природоохоронної діяльності. У 3-х част.: підручник/В.П.Руденко, М.Т.Гостюк, І.В.Кібіч та ін. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2014. 440 с.
7. Міщенко В. Екоресурсні платежі в Україні . Економ. України. 1998. № 10. С. 59-63.
8. Шевчук В.Я., Саталкін,Ю.М.,Білявський Г.О. Екологічне управління: підручник. К.: Либідь, 2004. 432 с.
9. Шмандій В.М., Солошич І.О. Управління природоохоронною діяльністю: навчал. посібник. Київ.: Центр навчал. літ-ри, 2004. 296 с.
10. Шматко В.Г., Нікітін Ю.В. Екологія і організація природоохоронної діяльності: Навч. посібник. Київ.: КНТ, 2006. 304 с.

Допоміжна

1. Балацький О., Лук'янихін В., Лук'янихіна О. Екологічний менеджмент: проблеми і перспективи становлення та розвитку. Економіка України. 2000. № 5. С. 67-73.

2. *Костащук В.І.* Кілінська К.Й., Мінерально-сировинні ресурси: сучасний стан та перспективи використання: монографія / Клавдія Кілінська, Володимир Костащук. – Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. - 184 с.

3. *Костащук В.І.* Оцінка структури та тенденції зайнятості населення України в умовах трансформаційних змін / В.І. Костащук, В.Н. Підгірна, О.М. Данілова // Економіка та суспільство. Електронний журнал. Випуск №40. – 2022.

4. *Костащук В.І.* Характеристика географічних особливостей розвитку ринку туристичних послуг України / В.І. Костащук, В.Н. Підгірна // Інфраструктура ринку. Електронний науково-практичний журнал. – Одеса, 2020. - Вип 42. С. 108-113.

5. *Костащук В.І.* Еколого-економічні аспекти використання мінерально-сировинних ресурсів (на прикладі Чернівецької області) / В.І. Костащук // Науковий вісник Чернівецького університету : збірник наукових праць. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т., – Вип. – 633-634 : Географія. – 2012.- С. 125-130.

6. Коренчук Ф.М., Солодкий В.Д. Збірник методичних рекомендацій про державний контроль за дотриманням вимог природоохоронного законодавства. Чернівці: Зелена Буковина, 1996. 248 с.

7. Потапенко Н. Особливості формування ринку екологобезпечних товарів, технологій та послуг. Економ. України. 2001. №8. С. 28-33.

Інформаційні ресурси.

1. Офіційне інтернет-представництво Президента України <https://www.president.gov.ua/documents/constitution>

2. Офіційний вебпортал парламенту України <https://www.rada.gov.ua/>

3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади <https://www.kmu.gov.ua/>

4. Закон України Про надра <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/132/94-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Водний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Земельний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

7. Лісовий кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12#Text>

8. Закон України Про землі рекреаційного призначення <https://ips.ligazakon.net/document/view/jf7zz00a>

Політика академічної доброчесності

Освітня діяльність (викладача і студента) під час вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на принципах співробітництва та академічної доброчесності. Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями й об'єктивно оцінені викладачем (або інше ваше бачення). Основою для дотримання принципів академічної доброчесності в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича є Закони України а також «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»; «Правила академічної доброчесності Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»; «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича». Детальніше із зазначеними нормативно-правовими документами можна ознайомитись за посиланням: <https://www.chnu.edu.ua/universitytet/vazhlyvo/akademichna-dobrochesnist/>